

Το λειτούργημα της ιερωσύνης κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο

/ [Γνώμες](#)

- Σάββας Αλεξάνδρου, Θεολόγος

Στη θεολογία του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, όπως αυτή εύστοχα εκφράζεται στον «Απολογητικόν περί της φυγής εις τον Πόντον ή περί ιερωσύνης» λόγον του, η Εκκλησία είναι σώμα Χριστού κατά την Παύλιον θεολογία «Κολασσαείς Α΄ 24», πού αποτελείται από τους ποιμένες πού είναι ιερείς και τους ποιμενομένους πού είναι λαϊκοί. Σημειώνει χαρακτηριστικά ο ιερός πατήρ: «ταίς Εκκλησίαις διέταξεν ο Θεός τους μέν ποιμένεσθαι, τους δέ είναι ποιμένας και διδασκάλους».

Ο ιερέας είναι το πρόσωπο εκείνο στό οποίο ενεπιστεύθη ο Θεός την τέλεση των μυστηρίων, τα οποία ανυψώνουν τον άνθρωπο προς τον ουρανό και αποτελούν το μεγαλύτερο και πολυτιμότερο πράγμα. Αφορμώμενος δε από τον εαυτό του, δίνει και το στίγμα του σωστού ιερέα. Θεωρεί λοιπόν ο Άγιος ότι το λειτούργημα του ιερέως συμφαίνεται με την αρετή και ότι είναι ένα υπεύθυνο αξίωμα, γι' αυτό και κακίζει εκείνους πού το θεωρούν ως ένα βιοποριστικό επάγγελμα ή ως απλώς μία ευκαιρία άσκησης εξουσίας.

Επίσης, κατά τον άγιο Γρηγόριο, ο ιερέας, ως πνευματικός ιατρός, για να είναι σωστός Στην αποστολή του, πρέπει πρώτα πρώτα ο ίδιος να έχει καθαρθή από τα πάθη και τις πληγές της αμαρτίας. Επισημαίνει χαρακτηριστικά ο Πατέρας αυτός της Όρθοδοξίας: «Μή άλλους ιατρεύειν επιχειρούντες αυτοί βρύνοντες έλκεσιν». Γι' αυτό και πρέπει να είναι πρόσωπο πού να διακρίνεται για την αρετή του, «ως πλέον κατ' αρετήν προέχειν». Πρέπει λοιπόν, κατά τή θεολογία του ιερού Πατρός, «ο ιερέας, όχι μόνον να εξαλείψει από την ψυχήν τα κακά στοιχεία, αλλά πρέπει να εκχαράξει σ' αυτήν τα καλά, εις τρόπον ώστε να υπερέχη περισσότερο ως προς την αρετή, παρά ως προς το αξίωμα».

Στο σημείο αυτό, ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ταυτίζεται πλήρως με τον άγιο Ισίδωρο τον Πηλουσιώτη, πού θεωρεί πώς ο ιερέας είναι φώς πού φωτίζει με την αρετή και τον κατά Θεόν βίον του. «Άπτει ο Θεός τον ιερέα λύχνον και τίθησιν αυτόν λυχνίαν επί της φωτοφόρου αυτού καθέδρας».

Εξάλλου, κατά τον άγιο Γρηγόριο, ο ιερέας πρέπει να βρίσκεται σέ κατάσταση πνευματικής επαγρύπνησης και μέριμνας για το ποίμνιό του. Επιπρόσθετα, οφείλει να μή γνωρίζη μέτρο προς το καλό και την πορεία προς τα άνω, ούτε να θεωρή κέρδος εκείνο πού έχει διατηρήσει, αλλά να θεωρή ως ζημία εκείνο πού του διέφυγε. Δηλαδή, Στην προκειμένη περίπτωση, ο ιερέας πρέπει να αγωνίζεται διαρκώς για την όσο το δυνατόν αρτιότερη πνευματική του τελείωση κι αυτό για να είναι πρότυπο για τους ποιμενομένους. Στην προκειμένη περίπτωση, ο ιερέας πρέπει να είναι, όπως εύστοχα χαρακτηρίζει κι ο όσιος Ποιμήν, «τύπος και ου νομοθέτης».

Αξίζει να σημειωθεί πώς, κατά τον Άγιο, η ιερωσύνη είναι «τέχνη τεχνών και επιστήμη επιστημών, άνθρωπον άγειν, το πολυτροπώτατον ζών και ποικιλότατον». Δηλαδή, η αποστολή του ιερέα είναι τέχνη τεχνών και επιστήμη επιστημών, το να καθοδηγή κανέναν τον άνθρωπο, το πολύπλευρο αυτό και ευμετάβλητο ζών. «Είναι επιστήμη και τέχνη, πού έχει να κάνει με τή θεραπεία των ψυχών, γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο και είναι ανώτερη από την τέχνη πού έχει να κάνει με τή θεραπεία των σωμάτων πού αποτελούνται από φθαρτή ύλη και πού πρόκειται να διαλυθούν και να υποστούν κάποτε τον θάνατο».

Ανώτερη, λοιπόν, τέχνη είναι η τέχνη της πνευματικής καθοδήγησης πού ασκεί ο ιερέας, διότι αυτή «τή περί ψυχή η σπουδή την εκ Θεού και θείαν της άνωθεν ευγενείας μετέχουσαν». Δηλαδή, αυτή η τέχνη φροντίζει για την ψυχή, η οποία προέρχεται από τον Θεό και είναι θεία και είναι μέτοχος της ουράνιας ευγένειας και βιάζεται να πάη προς αυτήν, αν και έχει συνδεθή με το κατώτερον απ' αυτή σώμα. Έτσι λοιπόν, κατά τον Άγιο, ο ιερέας, ως πνευματικός ιατρός, υπερτερεί

του ιατρού πού φροντίζει το σώμα. Ο πρώτος θά χρησιμοποιήσει τις καυτηριάσεις και άλλα μέσα θεραπείας. Όμως το έργο του, χωρίς να υποτιμάται, είναι πολύ πιό εύκολο από το έργο του πνευματικού γιατρού, του ιερέα, διότι αυτός, κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο, καλείται «να διαγνώση και να θεραπεύση, τα ήθη, τα πάθη, τον τρόπο ζωής, την πρόθεση και οτιδήποτε άλλο παρόμοιο διαθέτομεν και αφού εκδιώξει καθετί το θηριώδες και άγριο πού είναι συνδεδεμένο μαζί μας, να βάλη Στη θέση του καθετί ήμερον και αγαπητό στον Θεό και να το σταθεροποιήση και να μοιράση με δικαιοσύνη το βραβείο Στην ψυχή και στο σώμα, χωρίς να επιτρέψη να υποταχθή το ανώτερο στο κατώτερο, πράγμα πού αποτελεί τή μεγαλύτερη αδικία».

Εξάλλου, ο ιερέας, ως πνευματικός ιατρός, έχει να επιτελέση δύσκολο έργο, κατά τον άγιο Γρηγόριο, αφού η όλη θεραπεία του έστιάζει στον κρυφό άνθρωπο της καρδιάς, δηλαδή στην ψυχή του ανθρώπου. «Η νυν δέ περί τον κρυπτόν της καρδιάς άνθρωπον η πάσα θεραπεία και σπουδή». Επιπρόσθετα, «ο ιερέας πρέπει να έχει πολλή και τελεία πίστιν, μεγαλύτερη ακόμα βοήθεια από τον Θεόν, αλλά συνάμα και εφευρετικότητα και εξυπνάδα γι' αυτό το έργο της πνευματικής θεραπείας».

«Πρός ούν ταύτα, πολλής μέν και παντελούς της πίστεως, μείζονος δέ της παρά Θεού συνεργασίας». Φοβερό, λοιπόν, πρόσωπο, από θεολογική άποψη, είναι το πρόσωπο του ιερέα και το λειτούργημά του, διότι καλείται να δώση «φτερά Στην ψυχή, να την αρπάξει από τον κόσμο και να τή δώσει στον Θεό και να διατηρήση μέν το κατ' εικόνα, όταν αυτό διατηρείται, ή να το κρατήση από το χέρι όταν κινδυνεύει να χαθή, ή όταν έχει διαρρεύσει και διαλυθή, να το επαναφέρει και να βάλη τον Χριστόν να κατοικήση στίς καρδιές με την χάριν του Αγίου Πνεύματος». Τέλος δέ, το πιό σπουδαίο είναι να καταστήση τον ποιμενόμενο θεόν κατά χάριν και άξιον της ουράνιας μακαριότητας.

Εξάλλου, κατά τή θεολογία όχι μόνον του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, αλλά και όλων των Πατέρων της Ορθοδοξίας, ο ιερέας πρέπει να έχη το χάρισμα της διάκρισης, δηλαδή να μπορη ανάλογα με τον χαρακτήρα του ανθρώπου, να του προσφέρη και την ανάλογη πνευματική θεραπεία. Έτσι, θά μάς πληροφορήσει γι' αυτό ο ιερός πατήρ: «εις άλλους μέν πάντα τηρεί επιμελώς αναγκαίον μέχρι και των μικροτέρων», δηλαδή, σέ κάποιους θά θέλει να τηρήσουν με επιμέλεια τα πάντα, ακόμα και τα πιό ασήμαντα, σ' άλλους πάλι, «παροράν άμεινον», δηλαδή θά θέλει απλώς να αποφεύγουν κάποια πράγματα χωρίς να τους πιέζη με διαρκείς ελέγχους. Άλλους πάλι, καλείται ο ιερέας, μέσα στό πλαίσιο της διάκρισης, να τους θεραπεύση με την καλοσύνη και την ταπείνωση, εμπνέοντάς τους την ελπίδα της σωτηρίας».

Επίσης, ο ιερέας πρέπει να είναι το κατ' εξοχήν πρόσωπο πού ορθοτομεί τον λόγον της αληθείας, δηλαδή διδάσκει το ορθόδοξον δόγμα, από το οποίον απορρέει το ορθόδοξον ήθος - «καινοτομείν αλήθεια ψυχή». Καθήκόν του, κατά τον άγιον Γρηγόριον, είναι «να εκχαράξη τους λόγους της ευσέβειας πάνω σέ πονηρές διδασκαλίες και δόγματα», δηλαδή, να διδάσκη την ορθόδοξη πίστη και να στηλιτεύη τις αιρέσεις πού όντας ψυχικά πάθη, κατά τους Πατέρες, χωρίζουν τον άνθρωπο από τον Θεό και επιφέρουν τον πνευματικό του θάνατο.

Τέλος, κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο, ο ιερέας πρέπει να έχη ως πρότυπο σωστού πνευματικού καθοδηγητή τον Απόστολο Παύλο. «Παύλον παραστησώμεθα μόνον του λόγου συνίστορα και τούτῳ θεωρήσωμεν όσον εστίν και ψυχών επιμέλεια». Δηλαδή, ας παρουσιάσουμε μπροστά ως μόνο μάρτυρα τον λόγο του Παύλου και ας παρατηρήσουμε σ' αυτόν πόσο σπουδαία είναι η φροντίδα για τις ψυχές. Γιά να γνωρίσουμε δέ αυτό και να το κατανοήσουμε, ας ακούσουμε τί αναφέρει ο ίδιος ο Παύλος για τον έαυτό του: «Παραλείπω να αναφέρω τους κόπους, τις αγρυπνίες, τους φόβους και τις ταλαιπωρίες από την πείνα, τη δίψα, τους εξωτερικούς εχθρούς, τους εσωτερικούς αντιπάλους, τους διωγμούς, τις φυλακές».

Καταλήγοντας δε ο ιερός Πατήρ, θεωρεί πώς σωστός ιερέας ασφαλώς είναι εκείνος πού, μιμούμενος τον Απόστολο Παύλο, έχει τόση αγάπη για το ποίμνιό του και τόση μέριμνα για την πνευματική προκοπή του, ώστε και αυτός, αν κάποιος πέφτει σε πειρασμό, να υποφέρη και ο ίδιος και άν κάποιος άλλος από το ποιμνιόν του σκανδαλίζεται, κι αυτός σάν τον Παύλον να κατακαίεται - «προσέκοπτε τις και Παύλος ησθένη και άλλος εσκανδαλίζετο και Παύλος ήν ο φλεγόμενος».

Πηγή: Σάββα Αλεξάνδρου, Θεολόγου· Διευθυντού Γραφείου Ορθοδόξου Ομολογίας, Ιερά Μητρόπολις Λεμεσού, Εφημερίδα «Ο Φιλελεύθερος» (Κύπρου), έντυπη έκδοσις,

Δευτέρα 2 Φεβρουαρίου 2026.

Πηγή: pemptousia.gr